

FÖRENINGEN FÖR FAMILJECENTRALERS FRÄMJANDE

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2020

Inledning

Då har ännu ett år gått mot sitt slut och det är dags för oss att se tillbaka på 2020 och vad året har inneburit för oss. 2020 var ett annorlunda år som inte liknar något tidigare år. Det nya Coronaviruset spred sig över världen och vi har fått hantera en pandemi som slagit till med full kraft. Pandemin påverkade allt och alla, man isolerade sig, arbetade hemifrån, universitet och gymnasium stängdes och man bedrev undervisning över nätet, konserter, teaterpjäser och alla större offentliga arrangemang fick ställas in, bland annat föreningens nationella konferens i Malmö.

På grund av pandemin fick kommuner och regioner under året dra in på mycket av det förebyggande arbetet när det gäller stöd till föräldrar. Det fick konsekvenser för framför allt barn och kvinnor i alla samhällsklasser, men de som redan har mindre resurser påverkades mest.

Föräldraskapsstöd i gruppform blev vilande och öppna förskolans verksamhet stängdes eller reducerades kraftigt.

Men människan är uppfinningsrik och vi fick ställa om, vi lärde oss att ha digitala möten, allt från Skype, zoom och teams. Konferenser blev digitala och vi deltog i dem från våra datorer i hemmet eller på arbetsplatsen. Föräldragrupper blev digitala, det startades BVC poddar, öppna förskolan bedrev sin verksamhet utomhus för att kunna ha öppet och vi fick till och med en digital familjecentral.

2020 var också året då föreningen firade 20 år! FFFF, föreningen som har som mål att vara ett stöd för landets familjecentraler, att verka för fler familjecentraler och öka kunskapen bland beslutsfattare om förebyggande insatsers värde. Så vad passade bättre än att vi 2020 tog fram en film som belyser fördelarna med familjecentraler, en film att visa politiker och beslutsfattare.

Och även om inte konferensen i Malmö kunde gå av stapeln så planerade vi om och sände årsmötet digitalt med så många som 87 deltagare. Vi ser fram emot vår digitala konferens i vår och håller tummarna för att vi kan ses i Malmö 2022.

Åsa Westergren

Ordförande

Föreningen För Familjecentralers Främjande (FFFF)

Föreningen För Familjecentralers Främjande FFFF

Stanza AB

Gjuterigatan 19

652 21 Karlstad

Info@familjecentraler.se

Organisationsnummer: 8 024 101 4491

1. Styrelsens sammansättning och administration

Styrelsen har under året bestått av Åsa Westergren ordförande, Marie Cesares Olsson vice ordförande, Anna-Maria Troedsson sekreterare, Marie Hjalmarö vice sekreterare, Eva Vilhelmsson kassör, Ulrika Heimer vice kassör, Linda Berntsson, Nina Alakulju och Moa Mellbourn.

Under 2020 har styrelsen haft 12 protokollförda digitala möten och däremellan mail- och telefonkontakter samt 4 extra digitala möten ang Covid -19. Kontakten med medlemmarna har gått via mail till regionala kontaktpersonerna, hemsidan eller genom mail till info@familjecentraler.se som någon i styrelsen har ansvaret att bevaka.

Styrelsen har Stanza AB i Karlstad att ansvara för fakturering och bokföring samt kvartalsvis framtagning av avstämd balans – och resultatrapport i samråd med kassören. Stanza ansvarar också för att tillsammans med styrelsen uppdatera medlemsförteckningen.

Styrelsen sköter och ansvarar för hemsidan som tillhandahåller:

- En uppdaterad medlemsförteckning
- Nyheter om familjecentralen nära ämnen
- Konferensdokumentation från både regionala och nationella konferenser

2. Föreningens ekonomi

Föreningens ekonomi utgörs av medlemsavgifter och eventuella intäkter från föreningens årliga konferens. Föreningen har i dagsläget 254 betalande medlemmar. Årets konferens i Malmö är pausad till 2021, vissa utgifter har förekommit. Föreningen har i dagsläget en ekonomi i balans.

3. Årsmöte och konferens 2019

Planeringen var nästan helt klar.....och så kom pandemin. Besvikelsen var stor när vi insåg att vi inte skulle kunna genomföra familjecentralkonferensen som skulle ha ägt rum i Malmö i maj och som den lokala planeringsgruppen lagt mycket tid på att förbereda. Under mars och april hade styrelsen flera extrainsatta möten för att lösa den uppkomna situationen. Efter förhandlingar med Malmö Live (där konferensen skulle ha ägt rum) lyckades vi nå en lösning där vi utan extra kostnader fick skjuta upp konferensen ett år. Efter detta har planeringsgruppen för konferensen fortsatt att träffas och har arbetat fram olika alternativ för hur konferensen ska kunna genomföras 2021, beroende på hur situationen med pandemin är då. Styrelsen vill tacka planeringsgruppen för allt engagemang, tålamod och flexibilitet, både inför 2020 års konferens och i arbetet med att förbereda kommande konferens.

I samband med konferensen brukar även föreningens årsmöte äga rum. I år genomfördes årsmötet digitalt samma dag som det annars skulle ha ägt rum på Malmö Live. Styrelsen gladdes över uppslutningen till mötet, 126 var anmälda på förhand, varav 87 personer också deltog i mötet.

4. Stimulera till fortsatt utveckling av regionala medlemsnätverk

- **Regionala kontaktpersondagar**

Styrelsen bjuder varje år in alla regionala kontaktpersoner (RK) till ett gemensamt seminarium. Syftet med seminariet är att utbyta erfarenheter mellan de regionala nätverken, ge möjlighet till dialog mellan styrelsen och de regionala kontaktpersonerna och att stärka familjecentralernas fortsatta utvecklingsarbete på lokal, regional och nationell nivå. 2020 års träff för regionala kontaktpersoner blev som så mycket annat detta år annorlunda i sin utformning. Vi brukar i nära samverkan med Stiftelsen Allmänna Barnhuset planera våra RK-dagar. Istället för att ses två dagar på Sätra Bruk tillsammans blev årets träff en digital variant med två halvdagar via zoom, den 24-25/9. Även om det inte var detsamma som att ses på plats är vi från styrelsens sida ändå glada att det gick att genomföra mötesdagarna på detta sätt och att många hade möjlighet att delta. Under dagarna fick vi bland annat ta del av en föreläsning om sekretess med Karin Böttiger och delta i en workshop med syftet att ta fram ett underlag av det samverkansarbetet som sker på familjecentralen ledd av Marie Cesares Olsson. Underlaget ska ligga till grund för familjecentralens kvalitetsarbete och styrelsens arbete med uppföljning och utvärdering

- **Antal familjecentraler**

Inför Regionala kontaktpersondagar, enligt ovan, fick alla RK i uppdrag att kartlägga antalet familjecentraler (FC) och familjecentralerlikande verksamheter (FCLV) i sin region eller länsdel. På nästkommande sida presenteras en sammanställning av nuläget hösten 2020. Definitionerna som RK utgått från är:

Med familjecentral menas en samllokalisering av mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst med förebyggande verksamhet. (Socialstyrelsen, 2008, FFFF stadgar 2017)

Med familjecentralerlikande verksamhet menas ett lokalt avgränsat område där familjecentralens basverksamheter bedriver ett strukturerat samarbete i linje med en samlokaliserad familjecentral eller en verksamhet som är samlokaliserad, men där inte alla basverksamheterna ingår. Utöver basverksamheterna kan även andra samhällsaktörer ingå i samarbetet (FFFF Stadgar 2017).

Antal familjecentraler & familjecentralerliknande verksamheter i Sverige 2020			
Region	FC		FCLV
Blekinge	0		0
Dalarna	6		4
Gotland	0		0
Gävleborg	7		3
Halland	2		3
Jämtland (Härjedalen)	13		0
Jönköping	19		2
Kalmar	16		
Kronoberg	5		3
Norrbottn	2		3
Skåne	28		8
Stockholm (Storstockholm)	1		8
Stockholm, Syd	2		2
Stockholm, norr	1		12
Södermanland	12		1
Uppsala	3		9
Värmland	14		0
Västerbotten	12		1
Västernorrland	1		3
Västmanland	11		2
Västra Götaland, Göteborg	7		4
Västra Götaland, Södra Bohuslän	9		1
Västra Götaland, Fyrbodalen	9		1
Västra Götaland, Skaraborg	7		7
Västra Götaland, Södra Älvsborg	7		
Örebro	13		2
Östergötland	2		19
Summa	207		98
Totalt FC/FCLV			305

5. Stödja utvecklingen av de olika professionernas yrkesroller för att främja det förebyggande arbetet och samverkansprocessen inom familjecentralen.

Efter ett långt arbete kunde vi med glädje avsluta 2020 med att presentera dokumentet om barnmorskans roll, som nu finns tillgängligt på hemsidan tillsammans med övriga professionsbeskrivningar.

Arbetet med en gemensam professionsbeskrivning i syfte att hitta det unika för varje professions uppdrag fortgår.

6. Arbeta för ett nationellt ansvarstagande och samordning för stöd, kunskapsspridning och utveckling av familjecentralerna

På grund av Coronapandemin kunde vi i styrelsen inte genomföra flera av våra planerade uppdrag och arbeten. Följande aktiviteter och insatser kom att bli berörda då de antingen ställdes in eller sändes digitalt: Barnrättsdagarna i Örebro, Almedalsveckan, Värna våra yngsta, SUF-konferensen samt Socionomdagarna.

Arbeta för lokal och regional utveckling av familjecentraler genom att samarbeta med andra aktörer som på strategisk nivå stödjer familjecentralarbete.

- **SKR nätverk för att stärka barns rättigheter**

Nätverket har funnits sedan år 2000 och syftet är att strategiskt utveckla arbetet med barnets rättigheter. Föreningen är sedan flera år med i detta nätverk där samtliga av landets regioner finns representerade. Deltagande innebär att man representerar hela sin organisation. Nätverket eftersträvar en sammansättning där varje medlem har en strategisk förankring i organisationens ledningsstrukturer. Vi hann under 2020 med en fysisk träff tidigt under året men den andra träffen blev inställd.

- **Nätverk för Öppen förskola- en arena för språk och integration**

Sveriges kommuner och regioner (SKR) har ett treårigt projekt (2018–2020) där de av dåvarande regeringen fått i uppdrag att kartlägga, stödja och stärka öppen förskola som arena för språk och integration. Ett syfte med projektet är att stärka invandrarkvinnor att snabbare komma ut i arbetslivet.

SKR har arbetat med en referensgrupp från 12 olika kommuner. Arbetet har bl.a. mynnat ut i en verktygslåda som presenterades på SKR:s spridningskonferens i Stockholm i början av mars. I december var det avslutningskonferens, vilket skedde digitalt, p.g.a. pandemiläget. Slutrapport kommer lämnas till regeringen i mars 2021. Mer information och material finns på SKR:s hemsida.

- **Skolverket**

Under året har FFFF, SKR och Skolverket, som ansvarar för öppna förskolan samt "annan pedagogisk verksamhet", haft två träffar. Syftet med dessa träffar är att samtala om öppna förskolans uppdrag och påtala behov av stödmaterial för hur öppen förskolas verksamhet kan utformas.

- **SAM-verkstad**

En digital föreläsning om SAM-verkstad har ägt rum under året inom ramen för JUNIS i samverkan med länsstyrelserna.. Föreläsningen går att se via deras hemsida under en period framöver.

- **Familjecentrals Dialogen (FCD)**

Föreningen har fortsatt att sponsra genomförande av Familjecentralsdialogen med 10.000: per region under 2020. Detta har vi gjort i samarbete med Åsa Ranung och Aktiv Samhällsutveckling AB. 2020 genomfördes den i Kalmar och Värmland. Det var två mycket välbesökta dialoger. Mycket folk, riktigt bra energi och många bra ämnen diskuterades.

Tema i Kalmar var: *Hur förstärker vi samverkan vid våra FC för barns och barnfamiljers hälsa?* 155 personer deltog.

Tema i Värmland var: *"Familjecentralerna som arena för arbete med socialt utsatta familjer - Hur kan vi på FC utveckla vårt arbete för att bli (ännu) bättre på att nå de familjer som har störst behov?"*. 125 personer deltog.

Åsa Ranung har även haft uppföljningsmöte med Kalmar (digitalt) medan Värmland valt att skjuta fram sitt i hopp om att kunna genomföra ett fysiskt möte framöver.

- **Strategisk regionsamverkan**

På uppdrag av FFFF och utifrån regeringens nationella strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd (2018), har en samverkan mellan Sveriges regioner påbörjats för att stödja utvecklingen av landets familjecentraler. En arbetsgrupp mellan regionerna har etablerats. Arbetsgruppens uppdrag är att vidmakthålla och förbättra kvaliteten för landets FC/FCLV för att föräldrar ska erbjudas ett kunskapsbaserat, behovsanpassat, jämlikt och jämställt stöd i föräldraskapet med barnkonventionen som grund. En uppdragsbeskrivning är framtagen och publicerad på hemsidan. Under 2020 har arbetsgruppen bestående av fyra regioner (Jönköping, Skåne, Värmland och Örebro) tagit fram en kartläggning och basmätning av FC/FCLV verksamhet och ett första steg till att bidra till en ökad jämlikhet i hälsa bland barn och deras familjer. Kartläggningen riktar sig till alla aktörer som arbetar med familjecentralsverksamhet i de fyra olika regionerna, såväl yrkesverksamma som beslutsfattare på nationell, regional och lokal nivå. Kartläggningen finns publicerad på hemsidan.

7. Forskning och utvärdering

Som vi skrev även i förra årets berättelse har styrelsen arbetat mer fokuserat med frågan kring uppföljning och utvärdering av familjecentralsarbetet. Redan 2018 bjöd FFFF in till träff med nationella myndigheter, aktörer* och regionala stödfunktioner för att bl.a. diskutera uppföljning och utvärdering. Resultatet från träffen delades upp i två delar. Den ena handlade om att utveckla samverkan med länsstyrelsens föräldrastödssamordnare och regionala resurser samt FFFF:s regionala kontaktpersoner (RK). Där kan vi nu se att fler av våra RK har utvecklat samverkan med de

regionala länsstyrelsernas resurser. Det andra handlade om att tillsammans med nationella aktörer och forskare fortsätta dialogen med uppföljning och utvärdering. Det kom i nästa steg att också fortsätta i två delar.

Den ena var att formulera en programteori som Uppsala universitet har stöttat oss med. FFFF har i arbetet med programteori träffat familjecentralssamordnare och regionala kontaktpersoner vid ett antal tillfällen och fått fram underlag om vad som sker på familjecentralen och vad det förväntas förändra på kort och lång sikt hos barn och föräldrar. Det har också genererat att vi fått fram mer underlag till vad det är för familjeproblem som familjecentralen kan lösa. Resultatet från programteori arbetet finns sammanställt och har fortsatt diskuterats med FFFF:s nationella samarbetspartner och universitet kring frågan om uppföljning. Det andra var att kartlägga vilket stöd i forskningen som finns och undersöka behov av fortsatt forskning i familjecentralarbetet. Folkhälsomyndigheten tog i den stafettpippen vilket lett till att Region Örebro län fått i uppdrag att göra en litteratursammanställning. Syftet med litteraturöversikten är att undersöka vilken betydelse familjecentralernas arbete har för att främja god hälsa och välbefinnande hos yngre barn och föräldrar. 3944 internationella artiklar är genomsökta och det verkar vara drygt 10 stycken som är värda att inkluderas i sammanställningen. Arbetet ska vara klart i maj.

I samtal med nationella aktörer* kring arbetet med programteori och litteratursammanställningen har det också kommit igång en förstudie med syfte att skapa förutsättningar för att en väl designad studie av familjecentralers betydelse för barns utveckling och hälsa med fokus på jämlikhet i hälsa ska kunna genomföras i Sverige. Folkhälsomyndigheten finansierar även denna. Målet med förstudien är att:

- ta fram ett underlag som beskriver relevant metod och relevanta forskningsfrågor kopplat till vetenskapliga kunskapsluckor och praktikens behov gällande familjecentralers betydelse för barns utveckling och hälsa med fokus på jämlikhet i hälsa,
- bilda en tvärvetenskaplig forskargrupp som får i uppdrag att ta fram en forskningsplan som ska skickas till en forskningsfinansierare under 2021.

Med anledning av pandemin har arbetet skjutits fram och det har endast genomförts en första digital forskarträff i syfte att få fram forskningsfrågor. Nästa steg är att intervjua beslutsfattare och verksamhetsnära resurser för att få in mer underlag. Planen är att det ska finnas ett underlag till sommaren 2021.

* Nationella samverkansaktörer: Folkhälsomyndigheten (FOHM), Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF), Sveriges kommuner och regioner (SKR), Stiftelsen Allmänna Barnhuset.

8. Internationellt erfarenhetsutbyte

Ytterligare mål för styrelsen är att förmedla och stödja internationellt erfarenhetsutbyte.

Eurochild och övriga internationella samarbeten ger FFFF energi och kraft och kan också ge stöd i att fortsatt stödja familjecentralens arbete.

- **Eurochild**

FFFF är medlem i organisationen Eurochild och dess arbetsgrupp "Familj och föräldrastöd". Målet för styrelsens arbete för 2020 var att aktivt delta i det europeiska nätverkets arbete. Årsmötet genomfördes digitalt. Planen var att två representanter från styrelsen skulle delta på Euro Childs konferens. Tyvärr blev det bara ett kort digitalt seminarium istället.

Vi har dock kunnat fortsätta att stötta Skottland i deras utvecklingsarbete för att starta öppna förskolor. Vi har haft med tre representanter Anna-Maria Troedsson från styrelsen: Anna-Karin Nystrand Sacaneno, pedagog och samordnare och vår hedersmedlem Vibeke Bing. I Open Kindergarten-projektet är Children in Scotland huvudpart. Övriga samverkanspartner är Parenting across Scotland, Midlothian Sure Start and City of Edinburgh Council. University of Stirling stödjer projektet med utvärdering. Vi har bidragit med att ge vår bild av det stöd som familjecentralen kan erbjuda våra familjer genom den samverkan som sker ute i våra verksamheter och genom att ge vår bild av att vara en verksamhet, öppen för alla. Anna-Karin har bl.a. träffat ett team (digitalt) av involverade personer i Skottland, vid ett par tillfällen. Teamet, bestående av pedagoger, socionomer & projektledare för projektet i Skottland var nyfikna på hur vi samordnar, samverkar, fångar upp och slussar vidare ifall behov finns. De diskuterade även föräldrautbildningar, vad vi erbjuder i vardagen och hur den pedagogiska verksamheten kan se ut. Det känns oerhört roligt att kunna ge en bild av det fina arbete som sker runt om i landet. De har nu testat att erbjuda öppna förskolor i Midlothian och i Edinburgh. Förutom att tillhandahålla öppen förskola två gånger i veckan genomfördes det också hembesök hos föräldrar för att bygga relationer i lokalsamhället. Utvärdering har genomförts av implementeringen av modellen, dess anpassning och inverkan. Resultatet visar att öppna förskolan sågs som ett välbehövligt och uppskattat tillvägagångssätt. Många föräldrar beskrev att öppna förskolan har varit en livlina i familjelivet som ofta kan vara komplext och utmanande. Även professionerna är nöjda med arbetet. Slutrapporten tydliggör att föräldrar och professionerna gav ett tydligt övergripande budskap om att det finns ett behov av ÖF i Skottland. Rekommendationen i rapporten är att förfinas modellen för bredare genomförande. Utvecklingsarbetet har påverkat diskussioner kring stöd till familjer och föräldraskap över hela Skottland ändå upp till regeringsnivå. Projektet har påverkat det politiska arbetet inom regeringen och generellt i deras utvecklingsarbete kring barnen i Skottland (Children in Scotland's Manifesto 2021-2026).

- **Ur ett europeiskt perspektiv**

2020 har varit ett utmanande år för oss alla, professionellt och privat. Det är också ett år då vardagen för miljontals barn över hela Europa vänts upp och ner. De som redan har missgynnats av fattigdom eller diskriminering före krisen har drabbats hårdast. Barns psykiska hälsa har blivit sämre och våld i hemmet har enligt uppgift eskalerat meddelar Marie-Louise Coleiro Preca, ordförande i Eurochild. Eurochilds arbete är därför viktigare än någonsin. Marie-Louise uppmanar oss att vi måste se till att politiker och beslutsfattare sätter barns rättigheter och välbefinnande i fokus för sina beslut i syfte att undvika alltför stora negativa effekter av denna kris långt in i framtiden.

Det känns fortsatt adekvat att FFFF fortsätter sitt medlemskap i Eurochild då vi ser deras outtröttliga ansträngningar att stödja och skydda utsatta barn och deras familjer under denna svåra tid. Det stärker oss i styrelsen att vi stödjer det bästa av vad samhället har att erbjuda. Att vi på Sveriges familjecentraler är med och bygger ett samhälle där varje barns röst räknas och där varje barn kan växa till sin fulla potential.

Avslutning

Styrelsen tackar för allt arbete som skett under 2020 och hoppas att det blir ett lika spännande och innehållsrikt 2021. Läs gärna mer om vårt arbete och andra nyheter på vår hemsida www.familjecentraler.se